

علل اهمیت خواندن نماز در ادارات و شیوه های دعوت به آن

زینب فقیه ملک مرزبان

دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه مدیریت، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

z.faghhih313@gmail.com

چکیده

یکی از واجباتی که در دین مبین اسلام بسیار اهمیت دارد، نماز است. نماز یک وظیفه ثابت و معین است. به طور معمول در یک شبانه روز، وقت خواندن یک نوبت از نمازها، در زمان حضور کارمند در اداره می باشد. کارمند می تواند نمازش را اول وقت و یا حتی به جماعت در اداره بخواند و یا می تواند بعد از ساعت کاری آن را به جا آورد. هدف از پژوهش حاضر، بررسی چرایی اهمیت خواندن نماز در ادارات و ارائه شیوه هایی جهت دعوت کارکنان به آن می باشد. روش این تحقیق، توصیفی تحلیلی بوده که داده های آن به صورت کتابخانه ای گردآوری شده است. نتایج حاصل از داده های اسنادی نشان داد که نماز خواندن کارکنان در ادارات، موجب بازداشتن آنها از گناهان و گرایش به امور پسندیده و ایجاد نشاط و بهبود وضعیت کاری می گردد. همچنین، مدیران در درجه اول و سپس کارکنان هر یک به نوبه خود می توانند از طریق مواردی همچون دعوت کلامی و عملی مناسب، فضا سازی و پاکیزه نگهداشتن محیط نمازخانه های ادارات، ارائه خدمات، برگزاری کارگاه های آموزشی جهت اقناع سازی، استفاده از روحانی شایسته و ... زمینه ترغیب و تشویق به نماز را در ادارات فراهم آورند.

واژگان کلیدی: نماز در ادارات، دعوت به نماز، نماز اول وقت، نماز جماعت، نمازخانه اداره

مقدمه

یکی از واجباتی که در دین مبین اسلام بسیار اهمیت دارد، نماز است. نماز یک وظیفه ثابت و معین و یک دستور انضباطی است به طور معمول در یک شبانه روز، وقت خواندن یک نوبت از نمازها، در زمان حضور کارمند در اداره می باشد. که معمولاً وقت نماز ظهر و عصر می باشد. کارمند می تواند نمازش را اول وقت و یا حتی به جماعت در اداره بخواند و یا می تواند بعد از ساعت کاری آن را به جا آورد.

اندیشمندان بسیاری به نماز و نقش آن در زندگی انسان پرداخته اند، دیزاتر، سونینز و هاتس بوت، اظهار داشته اند که گروهی که به صورت تیمی با هم عبادت می کنند، بهتر در کنار یکدیگر باقی می مانند. همچنین اهمیت مذهب در احساس سلامتی و احساس خوب بودن مردم در تحقیقات مختلف تأیید شده است. اگرچه نماز اهمیت فراوان دارد، اما برگزار کردن نماز جماعت اهمیت بیشتری دارد، زیرا نماز جماعت نمادی با ارزش از جامعه مطلوب اسلامی است که عناصری، مانند رهبری، اتحاد و نظم را در بر می گیرد. بنابراین مطالعه نماز جماعت و حکمت های فراوانی که در آن نهفته، بسیار با اهمیت است. (رجبی و زاهد بابلان، ۱۳۹۱). تاکنون پژوهش های بسیاری در زمینه دعوت جوانان و دانش آموزان به نماز و نماز جماعت صورت پذیرفته، لکن مطالعات در رابطه با دعوت به نماز در ادارات برای مدیران و کارکنان بسیار اندک بوده است. پرداختن به موضوع مهم نماز، نیازمند تلاش های ژرف و گسترده ای است چنانکه مقام معظم رهبری فرمودند « آگاهان دینی و محققان و نویسندگان در این باره مقالات و تحقیقات و کتاب هایی فراهم کنند و بحث نماز را به طور مکرر در همه جایگاه های تبلیغ دین، با زبان ها و شیوه ها و از زاویه های گوناگون مطرح گردد» (پیام معنویت، ۱۳۷۴). یزدانیان (۱۴۰۰)، در مقاله ای با عنوان « شیوه های دعوت به نماز کارکنان در ادارات»، به آیه هایی که درباره دعوت به نماز در قرآن آمده بود پرداخته، برگزاری نماز در ادارات، نظر رهبری درباره نماز جماعت در ادارات، علت توجه به نماز اول وقت در ادارات، عدم تداخل کار ارباب الرجوع با وقت نماز و شرایط نمازخانه ها در ادارات را بررسی کرده است (namaz.ir/۲۵/۰۷/۱۴۰۰). که البته در قالب مقاله ای پژوهشی نبوده و شیوه ای نظام مند رو در پیش نگرفته است. از سویی دیگر به تحقیقی که دلایل اهمیت خواندن نماز در اداره بررسی کرده باشد، برخورد نکرده ایم؛ لذا این پژوهش جهت پر کردن خلأ موجود، انجام گردیده است.

قبل از هر چیز لازم است بدانیم که چرا نماز اهمیت دارد و چه آثاری بر روی کیفیت و کمیت کار اداره می گذارد، قوانین مربوط به نماز خواندن در اداره چگونه است. بعد از شناخت اهمیت اقامه آن خصوصاً در اول وقت و به صورت جماعت، می توان علت لزوم اقامه آن را در ادارات توجیه نمود. در نهایت به بررسی آثار و برکات نماز جماعت در ادارات، موانع شرکت در نماز جماعت و شیوه های ترویج نماز در ادارات می پردازد.

لذا در مجموع، این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال اصلی می باشد که: دلایل اهمیت خواندن نماز در اداره و شیوه های دعوت به آن کدام است؟

روش تحقیق

روش این پژوهش، توصیفی تحلیلی بوده که داده های آن به صورت کتابخانه ای گردآوری می شود.

۱- اهمیت نماز

نماز یکی از مهمترین عبادات اسلامی است که هر مسلمان موظف است در شبانه روز پنج بار به جا آورد. بیش از ۱۲۲ آیه از قرآن کریم در مورد نماز است و نیز همه پیامبران الهی (علیهم السلام) به آن سفارش کرده اند (داوودی، ۱۳۹۷). نماز هیچگاه از

انسان ساقط نمی شود حتی در زمان جنگ. مؤید این موضوع خواندن نماز به طرز خاصی در زمان جنگ است که «نماز خوف» نام دارد و ادای آن به روشی که در آیه ۱۰۲ سوره نساء آمده است مانع از غافلگیر شدن مسلمانان توسط دشمنان به هنگام نماز می شود. آیات زیر به این موضوع اشاره دارد.

۱. و در سوره بقره، آیه ۲۳۹ میفرماید: اگر [به خاطر جنگ، یا خطر دیگری] بترسید، [نماز را] در حال پیاده یا سواره انجام دهید، اما زمانی که امنیت خود را باز یافتید، خدا را یاد کنید [نماز را به صورت معمولی بخوانید]؛ همان گونه که خداوند، چیزهایی را که نمی دانستید، به شما تعلیم داد.^۱

۲. در سوره نساء، آیه ۱۰۲ می فرماید: و هنگامی که در میان آنها باشی و [در میدان جنگ برای آنها نماز برپا کنی] باید دسته‌ای از آنها با تو [به نماز] برخیزند و باید سلاح‌های خود را با خود بگیرند و هنگامی که سجده کردند [و نماز را به پایان رسانیدند] این موضوع اهمیت اصل نماز و اهمیت برگزاری نماز جماعت حتی در میدان جنگ را می رساند. خداوند متعال درباره وجوب نماز می فرماید: همانا نماز در اوقات معین بر مؤمنان مقرر شده است. بنابراین نماز هیچ گاه نباید ترک شود. حتی اگر کسی نمی تواند به شکل عادی انجام دهد، باز هم نماز را باید بخواند؛ مثلاً اگر کسی ایستاده نمی تواند نماز بخواند باید نشسته آن را به جا آورد و اگر نشستن هم برایش ممکن نیست باید خوابیده نماز بخواند ... و تنها در یک مورد نباید نماز بخواند و آن هنگام عادت ماهیانه زنان است. از نماز به عنوان بهترین و محبوب‌ترین عمل نزد خداوند متعال می توان نام برد؛ چنانکه از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سؤال شد: کدام اعمال نزد خداوند متعال محبوب‌ترین است؟ فرمود: «الصلاة لوقتها؛ نمازی که در وقت، خوانده شود». امیرمؤمنان علی علیه السلام هم می فرماید: «هیچ عملی نزد خداوند محبوب تر از نماز نیست؛ پس امور دنیا شما را از اوقات آن و خواندن آن در وقت، باز ندارد و به خود مشغول نکند». نماز عامل خوشبختی است و عاقبت و سرنوشت انسان در روز قیامت به نماز بستگی دارد؛ زیرا امام باقر علیه السلام فرمود: «اولین سؤال روز حساب از انسان، نماز است، اگر نماز انسان قبول شود، سایر اعمال نیز قبول می گردد.» (شمس، ۱۳۸۵).

۱-۲- اهمیت نماز اول وقت

نماز، مظهر پیوند با خدا و ارتباط با اوست؛ به همین دلیل از همه عبادت‌ها برتر و بالاتر است. مؤمنان ارزش بسیاری برای اصل نماز و زمان برگزاری آن قائلند در سوره ماعون، آیه ۴-۵ آمده است: «و آنها بر نمازشان محافظت می کنند» (انعام، ۹۲)؛ تفسیر معروف آیه، این است که مراد از محافظت بر نماز، محافظت بر وقت نماز است. در قرآن، از خواندن نماز اول وقت، سخن به میان آمده است و می فرماید: «مردانی که نه تجارت و نه معامله آنها را از یاد خداوند و بر پا داشتن نماز غافل نمی کند» (نور، ۳۷)؛ در روایت آمده: آنها تاجرانی هستند که تجارت و بیع، آنان را از یاد خداوند غافل نمی سازد، هنگامی که وقت داخل می شود حق آن را ادا می کنند. سهل انگاری در نماز، به ویژه در اوقات اولیه آن ممکن است زیان‌هایی در پی داشته باشد. خداوند در قرآن می فرماید: «پس وای بر نمازگزارانی که از نمازشان غافلند!» (انعام، ۹۲)؛ حضرت علی علیه السلام می فرماید: ایشان غافل و بی توجه به اوقات نماز هستند. کسانی که نه ارزشی برای نماز قائلند و نه به اوقاتش اهمیتی می دهند، نماز را از وقت فضیلت خود تأخیر می اندازند. «آنگاه از پی ایشان کسانی آمده‌اند که نماز را تباه ساخته‌اند.» (مریم، ۵۹). از امام صادق علیه السلام روایت شده: مراد از ضایع کردن نماز، تأخیر از وقتش است، نه ترک کردن نماز. تجربه نشان داده که اگر مسایل تربیتی تحت انضباط و شرایط معین قرار نگیرد، عده‌ای آن را به دست فراموشی می سپارند و اساس آن به کلی متزلزل می گردد. این گونه مسائل حتماً باید در زمان معین و با انضباط دقیق قرار گیرد، تا هیچ کسی برای ترک آن عذر و بهانه‌ای نداشته باشد. امام باقر علیه السلام می فرماید:

۱. فَإِنْ خَفْتُمْ فِرْجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ
و إِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقَمْتُمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكُمْ وَ لِيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا
وَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

هر گاه نماز در اول وقت بالا رود، سفید و درخشان به سوی صاحبش باز می‌گردد و به او خطاب می‌کند: از من مواظبت نمودی خدا تو را حفظ کند و هر گاه در غیر وقت خود و بدون شرایط بالا برود، سیاه و تاریک به سوی صاحبش باز می‌گردد و به او می‌گوید: مرا تبه ساختی، خدا تو را نابود کند! امام صادق علیه السلام نیز می‌فرماید: هر گاه نمازگزار نماز صبح را با طلوع فجر به جای آورد دو مرتبه برای او نوشته می‌شود، هم فرشته صبح و هم فرشته شب می‌نویسد [نماز صبح را فرشته روز و فرشته شب هر دو مشاهده می‌کنند!] (شمس، ۱۳۸۵).

۲-۲- اهمیت نماز جماعت

در آیات ۴۳ بقره و ۴۳ آل عمران و ۱۰۳ نساء و... توصیه به نماز جماعت و انجام عبادت همراه دیگران شده است، زیرا اسلام به اجتماع سفارش کرده است و انزوا و گوشه‌نشینی را محکوم نموده است. در قرآن کریم، آیاتی هست که مفسران به نماز جماعت تفسیر کرده‌اند؛ مانند سوره بقره آیه ۴۳؛ و نماز را به پای دارید و زکات را بدهید و با رکوع کنندگان رکوع کنید [و نماز را با جماعت بگذارید]. ثواب نماز جماعت در روایات بیان شده است: اگر یک نفر به امام جماعت اقتدا کند، هر رکعت از نماز آنان، ثواب صد و پنجاه نماز دارد و اگر دو نفر اقتدا کنند هر رکعتی ثواب شصت نماز دارد و هر چه بیشتر شوند، ثواب نمازشان بیشتر می‌شود تا به ده نفر برسند وقتی عدّه آنان از ده نفر گذشت، اگر تمام آسمان‌ها کاغذ و دریاها مرکب و درخت‌ها قلم و جن و انس و فرشتگان نویسنده شوند، نمی‌توانند ثواب یک رکعت را بنویسند. حدیثی به نقل از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: امام یک قوم، برنده آن‌ها به سوی خداوند است؛ بنابراین، در نمازهایتان بهترین خویش را مقدم سازید (شمس، ۱۳۸۵).

۲- اهمیت نماز در ادارات و آثار و برکات آن

دین برنامه زندگی و راه رسیدن به سعادت است. بدیهی است که نماز در میان عبادات اسلامی جایگاهی ویژه دارد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره نمود؛

۱- بازداشتن از گناهان و جرائم فردی و اجتماعی: مهمترین عامل بدبختی انسان سرکشی در برابر دستورات الهی است که ثمره آن روی آوردن به فحشا و منکراست یکی از آثار نماز بازداشتن فرد از فحشا و منکراست البته اگر دیده می‌شود که برخی افراد با آنکه اهل نماز هستند، مرتکب گناه می‌شوند، نه بدین معناست که نماز بازدارنده از فحشا و منکر نیست، بلکه این افراد موانع تأثیر نماز را برطرف نکرده‌اند. اگر این موانع برطرف شد، آنگاه آثار نماز را در وجودشان مشاهده خواهیم کرد.

۲- گرایش دادن به امور پسندیده

۳- منبع آرامش: آرامش روحی و روانی یکی از نیازهای انسان عصر حاضر است و داروی شفابخش نگرانی دلهره و اضطراب روحی انسان یاد خداست. نماز نیز بهترین وسیله برای ذکر یاد اوست

۴- منبع قدرت و شجاعت

۵- نردبان عروج تقرب: حضور قلب

۶- منبع لذت و نشاط روحانی: پرهیز از کسالت و بی‌نشاطی در نماز (داوودی، ۱۳۹۷).

مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای انجمن های اسلامی ادارات فرمودند: پس، انجمن‌های اسلامی، چشمی از مرکزیت نظام در همه‌ی بخشهای نظامند. اینها چشم بینا و زبان گویای اسلام و انقلاب در مناطق مختلف این نظامند. البته زبان گویا، یعنی این‌که مفاهیم و تعالیم اسلامی را در فضای محیط کار، احیا کنید. طوری شود که در محیط کار، اسلام حس شود. نه مثل دوران طاغوت که انسان وقتی به داخل محیطی می‌رفت، احساس می‌کرد در آن محیط، همه چیز ضد اسلام است... نقطه‌ی مقابل آن، فضای اسلامی است؛ به نحوی که وقتی انسان وارد اداره‌ای می‌شود، نگاه کند ببیند آثار اسلام همه جا پیدا است. وقت ظهر می‌شود، مردم

می‌روند نماز... شما باید کاری کنید که محیط، این‌گونه شود. با عواملی که محیط را از شکل اسلامی خارج می‌کنند، مقابله کنید. با گفتار، با سخنرانی، با پخش جزوات مناسب، با تذکرات بجا، با امر به معروف و نهی از منکر؛ که وظیفه‌ی شما در داخل محیط کارهایتان و در همه‌ی جاهاست. با این روشها، کاری کنید که فضا، فضای اسلامی شود. یعنی هر کس وارد این اداره شد، وارد این شرکت دولتی شد، وارد این کارخانه شد، احساس کند این‌جا جای مسلمانان است، و محیط، اسلامی است. این وظیفه‌ی عمده‌ی شماست و همه‌ی موظفان در این وظیفه به شما کمک کنند. همه‌ی تشکیلات؛ بخصوص مدیریتی که شما با او کار می‌کنید، موظفان در این راه به شما کمک کنند و کارهای شما را تسهیل نمایند. (<http://www.leader.ir>).

در برخی از کشورها در شرکت‌های چند ملیتی به زمان فراغت جهت برگزاری نماز توجه شده است و معنویت به عنوان پادزهر پیچیده زندگی سازمانی مطرح شده است. در بسیاری از دفاتر ها و یا محیط اطراف آن، بسیاری از کارکنان می‌توانند زمان فراغت داشته باشند، به همین ترتیب، مسلمانان در اوقات فراغت خود باید مجاز به نماز باشند. کارفرمایان ممکن است اجازه دهند آنها در دفتر خود، اتاق شلوغ یا دفتر خالی نماز بخوانند (Findley, Hinote, Hunter, & Ingram, 2014). از دیدگاه آنان کارگر متفکر روحانی (معنوی) یک کارمند کارآمد و مؤثر است و شرکت‌هایی که نه تنها ذهن، بلکه قلب و احساسات کارکنان خود را درگیر می‌کنند، سود آورتر خواهند بود (Bell, & Taylor, 2001).

مدیریت باید به طور مداوم به دنبال درک ادیان و نیازهای مذهبی کارمندان خود باشد. انجام این کار می‌تواند منجر به اقداماتی شود که نیروی کار مولد و انگیزه‌ای را ارتقاء می‌دهد که شهرت و سودآوری کلی شرکت را غنی‌سازی می‌کند. یک مدیر شرکت بیمه بهداشت شیکاگو در دفتر خود یک فرش نماز را نگه می‌دارد و یک اتاق جلسه دو بار در روز به مدت ۳۰ دقیقه برای کارمندان مسلمان خود برای استفاده در ساعات نمازشان رزرو می‌کند. البته بعضی از شرایط ممکن است مشکلی مانند عملیات خط مونتاژ باشد که نمی‌تواند قطع شود. اگر چه وقفه‌های برنامه‌ریزی شده اغلب می‌تواند به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که حتی این مانع ممکن است برطرف شود (Findley, Hinote, Hunter, & Ingram, 2014).

ساجدی و کوشا از جمله آثار ادای نماز را به شرح موارد زیر دانسته‌اند:

الف) نماز و تکریم و ارباب رجوع

درفرآن کریم، برخورد نیکو با مردم و نماز کنار هم آمده است. این می‌تواند به این معنا باشد که آن دو مکمل یکدیگرند. نماز فروتنی می‌آورد و ملکه رعایت کردن حقوق دیگران را در فرد تقویت می‌کند. با نماز، تقوا در وجود انسان شکوفا می‌شود، قلب نرم می‌گردد، روحیه پرخاشگری در انسان از بین می‌رود و در پرتو آن رفتار انسان اصلاح می‌شود

ب) نماز و مسئولیت‌پذیری

مسئولیت‌پذیری در فعالیت‌های سازمانی و اداری، اصلی بنیادی است. یکی از عوامل مؤثر بر تقویت حس مسئولیت‌پذیری مناسک مذهبی، از جمله نماز است. در تحقیق بشلیده و همکاران، این نتیجه به دست آمده که نماز سبب تمرکز در نهایت، موجب ایجاد مسئولیت‌افزایش سعی و کوشش در جهت حل مشکلات زندگی می‌شود

نماز دو نوع مسئولیت انسان را در برابر خداوندگار و هم‌نوعان گرد هم می‌آورد و رفتارهایی مسئولیت‌پذیرانه به بار می‌آورد.

ج) نماز و وجدان کاری

وجدان کاری، وضعیتی است که در آن افراد جامعه می‌کوشد کارهایی را که به آنها واگذار شده، به بهترین وجه و با رعایت اصول و بهینه‌سازی به انجام رسانند.

در آیه ۳۲ سوره مبارکه معارج در این آیه آمده است: نمازگزاران کسانی هستند که به عهد خود وفا می‌کنند و امانت را به صاحبانشان باز می‌گردانند و هنگام لزوم برای احقاق حق شهادت می‌دهند.

(د) نماز و برنامه ریزی

زمان بندی و نظم در عبادات، افراد را به رعایت نظم و کسب مهارت وقت شناسی و برنامه ریزی زمان مند تشویق می کند. نماز روح انضباط را در انسان تقویت میکند؛ چرا که دقیقاً باید در زمان های معینی انجام گیرد و تاخیر و تقدیم آن، هر دو موجب بطلان نماز است .

دست کم نماز، افراد را در محیط اداری ترغیب می کند وقت شناس باشند و کارهای خود را به موقع به انجام رسانند واز کاهلی و تعلل بپرهیزند .

(ه) نماز و رعایت حقوق دیگران

مکان نمازگزار، لباس نمازگزار، فرشی که بر آن نماز می خواند، آبی که با آن وضو می گیرد و غسل میکند و محلی که در آن غسل و وضو انجام می شود، باید از هرگونه غصب و تجاوز به حقوق دیگران پاک باشد. کسی که به تجاوز، ستم، ربا، غصب، کم فروشی، رشوه خواری و کسب اموال حرام باشد، چگونه می تواند مقدمات نماز را فراهم سازد ؟ بنابراین تکرار نماز در پنج نوبت در شبانه روز خود دعوتی است به رعایت حقوق دیگران است.

(و) نماز و سلامت جنسی در محیط اداری

براساس مطالعه ایوانز تی دیوید، جامعه شناس و دین پژوه در تحقیقی با عنوان رابطه مجدد دین و جرم، حضور در مراسم مذهبی و انجام مناسک دینی کنترل کند شده است.

6

روان شناسان نیز در مطالعات تجربی به تاثیر باورها و اعمال مذهبی در زندگی اذعان کرده اند که مردم هرچه مذهبی تر باشند، کمتر احتمال دارد بیرون از چارچوب خانواده سراغ رابطه جنسی بروند یا دست کم آن را بپذیرند.

برگزاری نماز جماعت در محیط اداری، سبب می شود کارمندان با همدیگر شناخت ایمانی و مذهبی پیدا کنند و این مسئله ، سبب فعال شدن حیا و در نتیجه ، موجب خود کنترلی افراد در برابر رفتارهای کجروانه ون اسالم در محیط اداری می شود . به همین دلیل ، امام علی (ع) یکی از مزایای رفتن به مسجد را، ترک گناه از روی خشیت حیا بر می شمارد.

(ز) نماز و فروتنی در برخورد

اهتمام به نماز در محیط اداری، فروتنی می آفریند و کارمندان ومدیران را از برخورد خود محورانه باز میدارد. کسی که در برابر خداوند فروتن است، در برابر بندگان خدا نیز با کبر نخوت برخورد نخواهد کرد.

۳- برخی قوانین مربوط به نماز خواندن در اداره

از دیدگاه مقام معظم رهبری، انجام کارهای مستحبی، مثل نماز مستحب یا دعای توسل و یا سایر دعاهای طولانی که قبل یا بعد از نماز جماعت و یا در اثنای آن در نمازخانهی ادارات دولتی برگزار می شود و بیشتر از جماعت طول می کشد اگر منجر به تضییع وقت اداری و تأخیر در انجام کارهای واجب شود اشکال دارد. بهتر است برای درک فضیلت نماز اول وقت و جماعت، کارهای اداری به گونهی تنظیم شود که کارکنان اماکن نظامی، ادارات و مانند آن بتوانند این فریضه ی الهی را به صورت جماعت و در کمترین مدت بخوانند (<http://www.leader.ir>) .

به تصریح ماده ۵۱ قانون کار، ساعات کار مدت زمانی است که کارگر نیرو یا وقت خود را به منظور انجام کار در اختیار کارفرما قرار می دهد. لذا قانوناً اوقات صرف غذا و استراحت جزء ساعت کار محسوب نخواهد شد. بدیهی است چنانچه بر اساس عرف و روال کارگاه از قبل اوقات مذکور جزء ساعت کار محسوب می گردیده، عرف و رویه مذکور کماکان معتبر خواهد بود. ضمناً در اجرای ماده ۱۵۰ قانون مرقوم در ماه مبارک رمضان کارفرما مکلف است مدتی از اوقات کار را برای ادای فریضه نماز و صرف

افطار یا سحری اختصاص دهد (www.mcls.gov.ir).

ماده ۱- کلیه وزارتخانه ها، دستگاه ها، موسسات و شرکت های دولتی، نهادهای عمومی و انقلاب اسلامی، شهرداری ها، بانک ها، مراکز آموزشی، پژوهشی، و سازمان ها و موسساتی که مشمول مقررات عمومی در مورد آنها مستلزم ذکر نام است، مشمول این آیین نامه می باشد

ماده ۲- وزرا یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه های مشمول این آیین نامه متصدی اقامه نماز در دستگاه ها تحت نظر خود می باشد.

ماده ۳- با توجه به نظر مقام معظم رهبری، در کلیه دستگاه های مشمول این آیین نامه آنها در سراسر کشور به منظور ادای فریضه نماز حداقل ۲۰ دقیقه زمان در وقت فضیلت و ترجیحاً بلافاصله پس از اذان در نظر گرفته شود تا امکان شرکت کلیه مدیران و کارکنان دستگاه های مزبور در مراسم نماز جماعت فراهم شود

تبصره - در صورتی که به شخص وزیر و یا بالاترین مقام مسئول دستگاه به لحاظ حساسیت شغلی، شرکت همه کارکنان به صورت یکجا در نماز جماعت میسر نباشد کارکنان با در نظر گرفتن مقتضیات محل کار، نماز خود را اقامه خواهند نمود.

ماده ۴- در کلیه دستگاه های مشمول این آیین نامه برای ایجاد امکانات برگزاری نماز در وقت فضیلت آن، اقدامات زیر صورت گیرد:
الف - برنامه کلیه جلسات و اجتماعات و همچنین سایر برنامه ها حتی الامکان به گونه ای تنظیم شود که با دقت با وقت نماز تلاقی نداشته باشد و در هر حال با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود.

ب- محل مناسب و آراسته ای که گنجایش آن متناسب با تعداد کارکنان و مراجعه کنندگان باشد، به نحوی نماز خانه پیش بینی شود.

ماده ۵- در کلیه دستگاه های مشمول این آیین نامه به منظور ارتقای دانش و بینش کارکنان و خانواده آنها در مورد نماز فلسفه و راز و رمز آن، اقدامات لازم از طریق برگزاری جشنواره ها، نمایشگاه های فرهنگی و هنری، مسابقات کتابخوانی و دوره های آموزشی و سایر روشهای موثر به صورت فراگیر به عمل می آید.

ماده ۱۱۴- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد
الف - در نظام گزینش و ارزیابی عملکرد مدیران، میزان اهتمام آنان به نماز را مد نظر قرار دهد.

ب- در دوره های آموزشی ضمن خدمت کارکنان دولت، مباحث مربوط به فلسفه و رموز نماز ارائه شود.

ماده ۱۹- کلیه دستگاهها مکلفند بر نحوه نگهداری، زیباسازی بهسازی و بهداشت عمومی نمازخانه ها نظارت نمایند.

۴- موانع شرکت در نماز جماعت ادارات

حجت السلام قرائتی در کتاب شیوه های دعوت به نماز خود، بهانه های افراد بی اعتنا به نماز را چنین برمی شمرد:

۱- بهانه دعوت و توصیه، خلاف آزادی است! : برخی می گویند توصیه امر به معروف خلاف آزادی است ولی معنای آزادی را اشتباه فهمیده اند، آزادی اگر مطلق باشد، در تمام دنیا هر خلافی آزاد است و هیچ جرمه محاکمه ای هم برای آن وجود ندارد، پس آزادی باید در چهارچوب عقل، علم، قانون، فطرت و حفظ حقوق دیگران تعریف شود. از طرفی ما باید کسانی را که خیرخواه ما هستند را دوست بداریم، امام صادق علیه السلام می فرمایند: بهترین دوست من کسی است که عیب های مرا به من تذکر (هدیه) دهد. عوامل بی اعتنایی به نصیحت دیگران از دیدگاه آیات و روایات از جمله موارد زیر می باشد:

۱- جهل ۲- تعصب ۳- تکبر ۴- لقمه حرام ۵- سوءظن به گوینده ۶- تبلیغات خارجی

۲- بهانه گناه دیگران، به ما ربطی ندارد! باید دانست که اگر امر به معروف نباشد، هر روز خلاف کاری زیادتر شده و از خوبی ها کم می شود. اگر کسی فقط محل نشستن خود را در کشتی سوراخ کند و فقط آب از آنجا وارد کشتی شود، همه مسافران غرق

خواهد شد.

۳- بهانه خجالت نابجا: بعضی نگرانند که مبدا دوستان خود را از دست بدهند یا به سخنان و حرفشان بی اعتنایی شود، بعضی هم از تهدید می ترسند. حضرت علی علیه السلام می فرمایند: «هیچ عملی نزد خداوند، محبوب تر از نماز نیست؛ پس هیچ کار دنیایی شما را در وقت نماز مشغول نسازد». جای تأسف است که افراد سیگاری در هر شرایطی سیگارشان را همراه دارند، ولی برخی افراد نمازگزار همین که موقعیتش تغییر کرد، به راحتی نماز را کنار می گذارند و می گویند در آن فضا نماز خواندن زشت بود! البته ممکن است برخی گمان کنند نماز {در هر مکانی} نوعی خودنمایی و ریا است و ریا هم نوعی شرک است و باعث باطل شدن نماز می شوند اما باید بدانیم که خودنمایی حرام است، اما خوب نمایی لازم است و هم پاداش اقامه نماز را دارد و هم پاداش دعوت عملی به یک امر به معروف. امام حسین علیه السلام میتوانست ظهر عاشورا، نماز خود را در خیمه بخواند، ولی معمولاً در بیرون خیمه خواند تا اعلام کند. انجام کاری مانند جهاد هم نباید شما را از نماز اول وقت غافل کند و نماز به هیچ قیمتی و در هیچ شرایطی تعطیل شدنی نیست.

۴- بهانه با یک گل بهار نمی شود! هزاران نفر از افراد با پیمودن یک راه راست ثابت کردند که یک نفر هم می تواند مسیر جامعه را تغییر دهد. هدهد با آوردن یک خبر سرنوشت یک قوم را تغییر داد و همان یک خبر مقدمه ی ایمان آوردن آنها شد.

۵- بهانه خبر: برخی می گویند همه کارها به خواست خدا انجام می گیرد؛ اگر لازم بود خود خدا جلوی خطاکاران را می گرفت. در جواب باید گفت که سنت خداوند بر آن است که کارها با واسطه طبیعی انجام گیرد.

۶- بهانه انتظار برخی می گویند ما منتظران حضرت مهدی علیه السلام هستیم تا خودشان تشریف بیاورند و فساد را ریشه کن کند.

۷- بهانه توقع نابجا: برخی توقع دارند با اولین تذکر، به سخنانشان عمل شود در حالی که هیچ میوه ای با یک تابش خورشید به ثمر نمی رسد.

۸- بهانه دیگران هستند تیر رو تغییر بده: با این تفکر از زیر بار مسئولیت شانه خالی می کنند، در حالی که اسلام می فرماید همه مسئولند.

۹- بهانه تقوا پژوهش: برخی وظیفه خود را تحقیق درس بحث می دانند و امر به معروف را وظیفه خود نمی دانند

۱۰- بهانه شخصیت های خیالی: برخی برای خود شان مقامی تصور میکنند. تذکر، دعوت و موعظه را با شان خود سازگار نمیدانند

از دیگر عواملی که می تواند در رغبت و بی میلی نمازگزاران نقش داشته باشد، پیشنماز است. اینکه پیشنماز شخص عادل، وارسته و خود ساخته باشد سبب انگیزه و ترغیب افراد به نماز و در غیر اینصورت سبب دلسردی آنان می گردد. در تحقیقی که روی کارمندان وزارت کار انجام پذیرفته، قریب ۸۳٪ پاسخ دهندگان مقبولیت امام جماعت را به عنوان عنصر تأثیر گذار در استقبال کارکنان از نماز جماعت عنوان کرده اند.

پیشنماز یک اداره باید از مواردی مانند گروگان گرفتن مردم با سخنرانی و برنامه های بین دو نماز، طولانی کردن مراسم نماز، استفاده از دعاهای طولانی، سخنرانی های دائمی، منظم نیامدن و پاسخ دادن به سولات فردی یا بیان مطالبی غیر ضروری بین دو نماز اجتناب کند (قراعتی، ۱۳۹۴).

حضرت امیر المومنین علی (ع) به عنوان رهبر و پیشوای مسلمانان به محمد ابن ابی بکر والی و نماینده امام در مصر و بالاترین مقام مدیریتی آن روز مصر می نویسد: همیشه نماز را سر وقت بجای آر نه به خاطر بیکاری و فرصت داشتن قبل از وقت بخوان و نه بخاطر اشتغال و مصروفیت به تأخیر انداز. بدان که تمام اعمال و رفتار پیرو نماز خواندنت است تحقیقات میدانی حاکی از این است که کارمندان به حضور و عدم حضور مدیران ارشد و مسئولان بلند پایه در نمازهای جماعت

، توجه ویژه دارند. بر اساس تحقیقی که در سال ۱۳۸۷ از سوی ستاد اقامه نماز با همکاری معاونت فرهنگی - اجتماعی وزارت کار و امور اجتماعی صورت گرفته است و در آن جامعه آماری متشکل از کارمندان بخش های مختلف وزارت کار و امور اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفته است حدود ۹۰٪ کارکنان و کارمندان از انتظار خود نسبت به حضور مسئولان و مدیران ارشد همگام با کارمندان در نمازهای جماعت سخن به میان آورده اند. رقم فوق گویای این حقیقت است که حضور رؤسا و مدیران و مسئولان بلند پایه در میزان حضور و دلگرمی کارمندان سطوح مختلف اداری به نماز، نقش دارد. از دیگر مسائلی که باعث می شود نماز جماعت خلوت شود عدم آراستگی محیط نماز خانه اداره است خداوند در قرآن کریم می فرماید: آنگاه که کعبه را برای مردم در محل اجتماع و جای امنی قرار دادیم [و فرمودیم:] در مقام ابراهیم، نمازگاهی برای خود اختیار کنید و به ابراهیم و اسماعیل فرمان دادیم که «خانه مرا برای طواف کنندگان و معتکفان و رکوع و سجود کنندگان پاکیزه نگه دارید» (بقره، ۱۲۵).

براساس آمارهای بدست آورید از پیمایشی در وزارت کار و اجتماعی درباره نماز، قریب به ۵۵٪ کارمندان معتقد بوده اند که وضعیت بهداشتی نظیر بوی عرق بدن و پاها و در کل، عدم رعایت نکات بهداشتی از علل عمده عدم استقبال کارمندان از نماز جماعت است و سبب کاهش تعداد نمازگزاران در مساجد می گردد و عدم امکانات مناسب جهت آماده شدن برای نماز (مانند وضو خانه مستقل، کفشداری و ...) عامل بازدارنده است (qunoot.net).

۵- شیوه های ترویج نماز در ادارات

توصیه فرهنگیان و مسئولان فرهنگی:

برای دعوت به نماز و هرکار خیر دیگر، باید مسئولان فرهنگی به خصوص مدیران رده بالا، میانی، برنامه سازان و کارگردانان، نویسندگان، تهیه کنندگان هم آگاه و هم معتقد به آن کار بشوند و در تمام برنامه های خود و فیلم ها و سریال ها از شخصیت های محبوب و مؤمن فیلم ها برای نماز، آن هم نمازی طبیعی نه مصنوعی - در اول وقت حساس به مسله نماز بپردازد.

- ۱- مسئولان فرهنگی باید بدانند که دعوت به خیر، انسان را ردیف بهترین افراد قرار می دهد.
- ۲- یکی از راه های دعوت به نماز آن است که مسئول نماز، از بهترین افراد و اشخاص فاضل، فارغ، دلسوز، عاشق، محبوب، باتجربه باید باشد و نیز اگر مسئولان نماز را باور کنند که نماز یک کارخانه آدم سازی است.
- ۳- نمره نماز: یکی از راه های دعوت به نماز آن است که بخشی از نمره افراد را در جامعه و ادارات براساس توجه به نماز قرار دهیم؛ همان گونه که در روایات اعتبار افراد را با حضور در مسجد می دانند. در روایتی ملاک پذیرش همه اعمال را قبولی نماز می دانند. نزد امام صادق علیه السلام از کسی به خوبی یاد کردند، امام پرسید: نماز او چگونه است؟ یعنی امام علیه السلام محور خوبی ها را نماز می دانند. اگر ما برای کارمند و یکی از محورها را برتری او در نماز بدانیم، مردم به سمت نماز دعوت می شوند. اگر تمام کنفرانس ها و اجلاس ها را با نماز شروع کنیم یا پایان دهیم نماز رونق پیدا خواهد کرد. در قرآن آیاتی به چشم می خورد که برای نماز حساب جداگانه ای باز کرده اند که می فرماید: «همانا نماز من و عبادات من و مرگ حیات من در راه رضای پروردگار عالمیان است» (انعام، ۱۶۲).

۴- راه دیگر برگزاری دوره های ویژه عملی، کارگاهی و تجربی برای افراد است.

۵- یکی دیگر از راه ها آن است که افراد تارک نماز یا کاهل نماز را شناسایی و در قالب اردوهای آنان را یک یا دو روز از کارهای روزمره جدا کنیم و از افراد کارشناس قوی برای کارکردن روی آن افراد کاهل دعوت کنیم

قرآن اولین وظیفه حاکمیت را اقامه نماز ذکر می کند. وجود مبارک پیامبر (ص) نیز اولین اقداماتشان درباره نماز بود با رسیدن به قبا، مسجد بنا کردند.

تربیت کارشناس نماز، تنها با مدرک و نمره دروس رسمی نیست بلکه باید از جوششی درونی، شور، اراده و حمیت بالایی نیز برخوردار باشد. (قرائتی، ۱۳۹۴).

برخی دیگر از شیوه‌های ترویج نماز عبارتند از:

۱. شیوه تبلیغ عملی؛ قرآن در این زمینه می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید؟ نزد خدا سخت ناپسند است که چیزی را بگویید و انجام ندهید.» (صف، ۲).

و در جای دیگر می‌فرماید: «آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خود را فراموش می‌کنید با این که شما کتاب [خدا] را می‌خوانید؟ آیا [هیچ] نمی‌اندیشید؟...» (بقره، ۴۴).

در روایات آمده است: امام صادق علیه السلام فرمود: «مردم را با غیر از زبان‌های‌تان دعوت کنید [به سوی دین] تا این که مشاهده کنند از شما تقوا و اجتهاد و نماز و خیر و نیکی را، پس این است (چهار چیز) دعوت [واقعی مردم به دین]».

۲. شیوه تبلیغ گروهی: باید برای تبلیغ از روش و شیوه گروهی بهره جست، به ویژه در مورد نماز که اگر به صورت جماعت برگزار شود، اثرش هزاران برابر بیشتر از نماز فرادا است، لذا قرآن کریم برای همین اهمیت می‌فرماید: «ای مریم! با رکوع کنندگان رکوع نما» (آل عمران، ۴۳)؛ مفسران در تفسیر این آیه شریف گفته‌اند: این آیه به «نماز جماعت» اشاره می‌کند و ...

۳. از طریق ابزار پیام‌رسانی و ارتباط جمعی، ندای دعوت الهی (نماز) را به گوش بندگان می‌توان رساند. قرآن در این زمینه در سوره جمعه، آیه ۹ می‌فرماید: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! چون برای نماز جمعه ندا در داده شد، به سوی ذکر خدا بشتابید. در این آیه شریف می‌فهماند که بهره درست از «اذان»، می‌تواند نیروی شگرفی در پیام‌رسانی و رساندن احکام الهی به گوش جهانیان باشد؛ از واژه «نودی» ترویج عمومی به نماز استفاده می‌شود.

۴. ترویج تشکیلاتی و سازمان یافته نماز؛ قرآن کریم در سوره یس، آیه ۱۳-۱۴ می‌فرماید: [داستان] مردم آن شهری را که رسولان بدان جا آمدند، برای آنان مثل زن؛ آنگاه که دو تن سوی آنان فرستادیم [ولی] آن دو را دروغ‌گو پنداشتند، تا با [فرستاده] سومین [آنان را] تأیید کردیم، سپس [رسولان] گفتند: ما به سوی شما به پیامبری فرستاده شده‌ایم. برپایه این آیه شریف باید با سازماندهی در تبلیغ و ترویج نماز بکوشیم و اگر با یک یا دو نفر ممکن نمی‌شود با افراد بیشتری اقدام کنیم.

۵. با زبان روز سخن گفتن: در برنامه‌های دینی و ترویج آن، باید از هر روش درستی بهره برد و درخور فهم مردم و با زبان آنان سخن گفت؛ چنان که قرآن کریم در سوره ابراهیم، آیه ۴ می‌فرماید: و ما هیچ پیامبری را جز به زبان قومش نفرستادیم تا [حقایق] را [برای آنان بیان کند]. این آیه شریف می‌فهماند که برای ترویج دین باید با هر ملتی به زبان خودشان صحبت کرد و به تبیین و روشن‌گری و تعلیم و تربیت آنها پرداخت، که استفاده از شیوه‌های مختلف در جذب مردم در مساجد و معرفی و اقامه نماز نیز یکی از آنهاست.

۶. خداوند بیش از توان مردم بر آنها تکلیف نکرده است؛ چنان که قرآن کریم می‌فرماید: خداوند هیچ کس را جز به قدر توانایی‌اش تکلیف نمی‌کند. پس باید به ظرفیت و توانایی افراد نگرست و در عمل به دستورهای دینی از افراط و تفریط پرهیز کرد، تا باعث «زدگی» و «خستگی» نشود. در حال خستگی نمازهای مستحبی و دعا را نباید خواند و تنها به واجبات بسنده کرد و گرنه دل‌زدگی به بار می‌آورد و موجب می‌شود تا واجبات هم ترک شود (شمس، ۱۳۸۵).

۶- امر به معروف در تشویق به نماز

خداوند متعال می‌فرماید: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! خودتان و کسانتان را از آتشی که سوخت آن، مردم و سنگ‌هاست، حفظ کنید پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: آنها [خانواده] را امر به معروف و نهی از منکر کنید؛ اگر از شما پذیرفتند، آنها را از آتش دوزخ حفظ کرده‌اید و اگر نپذیرفتند، وظیفه خود را انجام داده‌اید (شمس، ۱۳۸۵). اگر سخت‌گیری در واجبات و انجام دادن تکالیف شرعی، مانند نماز باشد، مفید نیز هست، ولی سخت‌گیری، تنها با تنبیه و سرزنش نیست. باید از راه‌های تشویق و

ترغیب نیز استفاده کرد. به طور قطع اگر از شیوه‌های متنوع تعلیم و تربیت صحیح استفاده شود، بسیار ثمربخش خواهد بود. بهترین راه جذب افراد به نماز، تشویق عملی است؛ تشویق عملی مانند خواندن نماز در اول وقت، تهیه هدیه و کتاب‌های مفید در این زمینه، طرح دوستی و گسترش رابطه با انسان‌های مقید به نماز و در صورت امکان، کم کردن و حتی قطع رابطه با انسان‌هایی که نماز نمی‌خوانند و در صورت نیاز، نماز خواندن در دید چنین افرادی (برای تشویق آنان به نماز) و ... در کنار تشویق عملی می‌توان از تشویق زبانی نیز بهره برد. تشویق زبانی مانند: بازگو کردن اهمیت و جایگاه نماز در آیات و روایات، ذکر داستان‌هایی از نماز گزاران و ترک کنندگان نماز، به خصوص برای جذب سنین پایین به سوی نماز. (در این زمینه کتاب‌هایی موجود است). یادآوری معاد و قیامت، برزخ، بهشت و جهنم و ... چنان که به فرموده قرآن، وقتی از جهنمیان می‌پرسند چه چیز شما را جهنمی کرد، پاسخ می‌دهند ما نماز گزار نبودیم. (مدثر، ۴۲-۴۳) در جای دیگر کسانی که نماز را تباه ساخته‌اند را مورد نکوهش قرار می‌دهد. (مریم، ۵۹) در جای دیگر کسانی را که نسبت به نماز سهل‌انگاری می‌کنند سخت سرزنش می‌کند. (ماعون، ۴-۵) (شمس، ۱۳۸۵).

۷- عوامل مؤثر بر ایجاد علاقه به نماز

شکی نیست که عبادت نقش مؤثری در هدایت آدمی دارد به گونه‌ای که قرآن یکی از اهدافی بعثت پیامبران را عبادت خداوند می‌داند. (سوره نحل، آیه ۳۶) برای اینکه اجرای عبادت‌ها جنبه عادت پیدا نکند و علاقه انسان به معنویات استمرار داشته باشد و حتی افزون گردد، شایسته است نکاتی چند مورد توجه قرار گیرد: شناخت عوامل ایجاد علاقه به معنویات در انسان، از مهم‌ترین و مؤثرترین نکات در این زمینه است. ره‌پویان این راه، عوامل را به دو قسمت باطنی و خارجی تقسیم کرده‌اند. عوامل باطنی عبارتند از: حضور قلب، تفهّم، تعظیم، هیبت، رجا و حیا. در حضور قلب، دو چیز شرط شده است:

۱. اهتمام به این که دنیا حقیر است؛

۲. ایمان و تصدیق به این که آخرت، خیر و باقی است چنان که خداوند می‌فرماید: «بگو سرمایه زندگی دنیا ناچیز است و سرای آخرت برای کسی که پرهیزکار باشد بهتر است.» (نساء، ۷۷).

توجه به این که نماز، وسیله رسیدن به سرای جاوید است (معارج، ۳۴ و ۳۵). برای برخورداری از حضور قلب، تمرکز فکر و سپردن دل به خدا و عادت دادن قلب به مناجات، توصیه شده است. «تفهّم» آن است که انسان به هنگام ادای الفاظ بفهمد که چه می‌گوید و با چه کسی حرف می‌زند؛ «تعظیم»، این است که بعد از شناخت خدای بزرگ به عظمت او پی برده، در مقابلش خاضع و خاشع باشد و خود را بشناسد که موجودی سراسر نیازمند و تحت تسخیر او قرار دارد؛ «هیبت»، در مقابل قدرت خدا و نفوذ مشیت او است؛ «رجا» به جهت لطف و کرم خدا می‌باشد و «حیا» برای تقصیر در عبادت خدا و علم به عاجز بودن از قیام به تعظیم حق خدا است. برخی از عوامل خارجی عبارتند از: محبت به دنیا، شنیدن و دیدن صحنه‌های شبهه‌دار، خوردن لقمه مشکوک، کم‌رنگ شدن ارزش‌ها و فضایل اخلاقی، اجرا نکردن امر به معروف و نهی از منکر و ... عوامل دیگر مانند: ریا، عجب، غیبت و ... نیز تأثیر فراوان دارد. خداوند متعال می‌فرماید: مردانی هستند که تجارت و خرید و فروش، آن‌ها را از یاد خدا و به‌پا داشتن نماز و دادن زکات باز نمی‌دارد ... (نور، آیه ۳۷) و ... امام صادق علیه السلام می‌فرماید: محبوب‌ترین اعمال نزد خدا چیزی است که بنده بر آن مداومت داشته باشد؛ هر چند کم باشد. هم‌چنین رعایت کردن مجموع این نکته‌ها، نشاط، پویایی و حرکت به (شمس، ۱۳۸۵). سوی کمال و قرب الهی را بر اثر عبادات و معنویات به انسان عطا می‌کند. هر مؤمن باید در محیط اداری نیز از یاوران نماز باشد. همت آنها باید بر این باشد که در صورت امکان در همان اول وقت نماز را اقامه نماید و در راستای اقامه اجتماعی آن گام بردارند. آثار و برکات کاری نماز سبب تکریم ارباب رجوع، تقویت مسئولیت‌پذیری و وجدان کاری افراد می‌گردد. هم‌چنین موجب سلامت جنسی در محیط اداری، فروتنی (تواضع) در برخوردها و عامل کاهش اضطراب در کارمندان است. البته اثر گذاری نماز در جاتی دارد و در افراد مختلف است. اما پایین‌ترین درجات نماز خالی از این برکات در درجه پایین نیست.

بنابراین هر کارمند در هر جایگاهی که باشد، به مقداری که دعوت دیگران و ترویج اقامه نماز فعال باشد، به همان میزان در تقویت این آثار با برکت سهیم است. در پایان پیشنهادهای به مدیران نیز ارائه شده است: یک مدیر تأثیر بیشتری در این راه دارد. بنابراین یا کار برای نماز است یا نماز برای کار؛ یعنی اگر کار جهاد و جهاد در راه خدا نیز برای اقامه نماز است، پس کار باید برای نماز باشد والا نماز در خدمت کار می شود. از جمله راهکارهایی که مدیران می توانند جهت دعوت به این امر از آن بهره گیرند، عبارت است حضور مسئولان و مدیران ارشد همگام با کارمندان در نمازهای جماعت، ارتباط صمیمی مدیر با کارگران، دعوت زیبایی کلامی، آراسته کردن محل برگزاری نماز و فضا سازی مناسب به طوری که فضای نمازخانه انسان را به یاد خداوند متعال و ستایش او بیندازد، خدمت رسانی در محل برگزاری نماز، مشارکت دادن دیگر کارمندان در برگزاری مراسم نماز، تکریم اهل نماز و خادمین آن (qunoot.net).

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش، در پاسخ به این سؤال که نماز چه اهمیتی دارد، همان بس که نمازهیچگاه از انسان ساقط نمی شود؛ حتی در حالت جنگ. در خصوص چرایی اهمیت نماز اول وقت باید گفت که نماز اول وقت مزایا و برکات دنیوی و اخروی بسیاری برای انسان دارد و از طرفی ضایع نمودن نماز و وقت نماز موجب ضایع شدن انسان می گردد. در مورد آنکه چرا به جماعت خواندن نماز مهم هست؛ دریافتیم که دین اسلام به اجتماعی بودن تأکید دارد و برای نماز جماعت ثواب کثیری در نظر گرفته است. در پاسخ به بخشی از سؤال اصلی پژوهش که نماز خواندن در ادارات چه اهمیت و آثار و برکاتی دارد باید گفت که از جمله آن بازداشتن از گناهان و گرایش به امور پسندیده و ایجاد شادی و نشاط معنوی کارکنان و بهبود وضعیت کاری می گردد. از جمله موانع شرکت در نماز جماعت هم می توان به خجالت، جهالت، عدم نظافت نمازخانه، گروهانگیری پیشنماز و کمبود وقت کارکنان و نارضایتی ارباب رجوع اشاره کرد. در نهایت در پاسخ به بخش دوم سؤال اصلی این پژوهش، دریافتیم که با مهارتهای گوناگون می توان نماز خواندن در ادارات و از جمله نماز اول وقت و نماز جماعت را در ادارت ترویج کرد که میتوان به این موارد اشاره کرد: امتیاز قائل شدن برای نماز، انتخاب مسئول خوب برای تصدی نمازخانه، ترویج عملی و تشکیلاتی، امر به معروف، برگزاری کارگاهها و... رسیدی به نظافت و آراستگی نمازخانه و... نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که مدیران در درجه اول و سپس کارکنان هر یک به نوبه خود می توانند از طریق مواردی همچون دعوت کلامی و عملی مناسب، فضا سازی و پاکیزه نگهداشتن محیط نمازخانه های ادارات، ارائه خدمات در محل، برگزاری کارگاه های آموزشی جهت فرهنگ سازی و استفاده از روحانی شایسته و ... زمینه ترغیب و تشویق به نماز را در ادارات فراهم آورند.

منابع و مآخذ

۱. قرآن کریم
۲. پیام معنویت (مجموعه پیام های مقام معظم رهبری به اجلاس های نماز)، تهران: ستاد اقامه نماز، ۱۳۷۴.
۳. رجبی، سوران، زاهد بابلان، عادل، متغیرهای مرتبط با جذب دانش آموزان به نماز جماعت از نظر عوامل مدرسه. روانشناسی و دین، سال پنجم، شماره اول، ۱۳۹۱، ص ۱۰۳-۱۱۴.
۴. داودی، محمد، خانه بهشتی اصول و روش های دعوت فرزندان به نماز، تهران: نشر ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۲.
۵. ساجدی، ابوالفضل، کوشا، غلام حیدر. روشهای فرهنگ سازی نماز در محیط کار، نشر مؤسسه فرهنگی - انتشاراتی ستاد اقامه نماز، تهران: ۱۳۹۷.

۶. شمس، سعید، پرسمانهای قرآنی نماز، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، تعداد جلد: ۱ قم: ناشر سبب اکبر چاپ اول، ۱۳۸۵.
۷. قرائتی، محسن، شیوه های دعوت به نماز، تهران: نشر ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۴.
۸. www.mcls.gov.ir سایت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بخش دهم.
۹. <http://www.leader.ir/fa/book/173?sn=23539> سایت مقام معظم رهبری
۱۰. <https://qunoot.net/App/reads.item.php?showid=322> مرکز تخصصی نماز
۱۱. <https://www.namaz.ir/1400/07/25/%D9> سایت نماز
۱۲. نرم افزار جامع الاحادیث نور
۱۳. Bell, E., & Taylor, S. (2001, August). 'A RUMOR OF ANGELS': RESEARCHING SPIRITUALITY AND WORK ORGANIZATIONS. In Academy of management Proceedings (Vol. 2001, No. 1, pp. A1-A6). Briarcliff Manor, NY 10510: Academy of Management.
۱۴. Findley, H., Hinote, H., Hunter, R., & Ingram, E. (2014). Accommodating Islam in the workplace. ASBBS Proceedings, 21(1), 243.